

Огнян Минчев: Москва стана сговорчива заради старта ни в “Южен поток”

02.04.2012 19:30

[Мила Гешакова](#)

СНИМКА: "24 ЧАСА"

С политолога Огнян Минчев разговаря МИЛА ГЕШАКОВА:

- Министър Делян Добрев след срещата си с управителя на “Газпром” събщи, че ще платим само 280 млн. лв. за първия реактор. Договорил е и 11% по-евтин природен газ до края на 2012 г. Как приемате сговорчивостта на Русия?

- Начинът, по който бе посрещнат Добрев в Москва, лесното споразумяване по проблемите на АЕЦ “Белене” и намалението в цените на газа според мен са продукт на сделка, вероятно направена зад фасадата на процеса и свързана с уговорка Русия да не търси компенсации за неосъществения строеж на атомната централа, заявена от някои руски медии като сума от 1 млрд. евро.

Сумата за доплащане за беленския реактор е 140 млн. евро, или 280 млн. лв. Намалението на цената на природния газ не е значително, като се има предвид, че плащаме огромна сума - около 500 долара за 1000 куб. м газ. Повечето европейски страни плащат доста по-малко. Но самото намаляване, макар и само с 11%, е добър жест.

- Какво се очаква от нас?

- Предполагам, очаква се България да приеме ангажименти за “Южен поток”, строителството му да тръгне още тази година, тъй като Русия иска да избегне влизането

в сила от 1 януари 2013 г. на третия енергиен пакет на ЕС. Според него всеки нов проект за тръбопровод след тази дата трябва да допуска пренос на газ или нефт, собственост и на други търговски дружества.

- Има ли капани?

- Мисля, че договореното в Москва е в полза на българския национален интерес. За "Южен поток" обаче има сериозни проблеми, които трябва да разискваме.

- Какви?

- Съхраняването изцяло на българската газопреносна инфраструктура - тръбите. Вторият проблем са гаранциите, че когато се инвестират средства в проекта, те ще могат да бъдат възвърнати за определен период от време.

- ИТАР-ТАСС коментира, че след спирането на 5-и и 6-и блок на АЕЦ "Козлодуй" през 2019 г. България от износител ще се превърне във вносител на ток.

- Няма сериозна прогноза от нито един компетентен орган за повишаване на потребностите на България от електроенергия въпреки някои раздути ежегодни оценки на НЕК. Напротив, съществува ежегоден излишък, който нараства, за съжаление поради деиндустриализация и депопулация на страната. И второ, ако искаме да се възползваме от стандартите на ЕС, ще трябва да положим усилия за намаляване на енергоемкостта в икономиката и бита си. Защото тя е 8-10 пъти по-голяма от стандартната за Европа. Справим ли се с този проблем, ще отпадне нуждата от големи мощности.

Но след допълнителната рехабилитация на 5-и и 6-и блок на АЕЦ "Козлодуй", което ще ги направи работещи до 2030 г., е разумно да се мисли за една допълваща ядрена мощност точно от порядъка на 1000 мегавата, какъвто е ресурсът на беленския реактор.

- Някои питат какъв тогава е геополитическият смисъл да спрем строежа на АЕЦ "Белене", щом реакторът отива в Козлодуй?

- Решението на правителството да спрем "Белене" бе разумно не само от геополитическа, но и от икономическа гледна точка. Като член на ЕС и НАТО, България е уязвима, предоставяйки енергийния монопол в икономиката си на Русия. В периоди, когато отношенията между Русия и Европа, Русия и Америка са по-добри, този монопол може и да няма преки геополитически последици. Но при изостряне на отношенията между Русия и Запада той ще разделя и блокира българския национален интерес.

Спирането на проекта е позитивно в избягването на такова раздвояване.

- Според БСП спреният АЕЦ "Белене" е най-големият провал на кабинета.

- Има логична, макар и цинична реакция на привържениците на АЕЦ "Белене" в отговор на отказа на българското правителство да я построи. От една страна, жалят, че България изпуска добра възможност. Но ако този проект беше толкова изгоден, колкото твърди Румен Овчаров - министърът, придвижил проекта до фазата, в която го наследи

сегашното правителство, щеше да има опашка от инвеститори. Защото никой не бяга от изгодните проекти.

Независимо от циничния смях на експерти, че върху фундамента за “дворец” ще построим колиба във вид на паро-газоцентра, наистина е по-добре да изоставиш фундамента, глътнал 1,4 млрд. лв., отколкото да задлъжнееш с още 20 млрд. лв. Погледнато геополитически, тъй като България не може да си позволи средствата да придобие контролния пакет над АЕЦ “Белене”, това щеше да бъде изцяло руски проект като технология и изпълнение, но и като инвестиция. Една изцяло руска АЕЦ на българска територия в рамките на ЕС, която щеше да произвежда ток на произволни цени, тъй като собственикът ги определя, а българският НЕК се задължава да изкупува този ток. Това би означавало системен диктат и шантаж на една държава върху общественост като българската, която и без това е ограбена и докарана до незавидна икономическа и социална нищета от безсрамието на българската посткомунистическа олигархия през последните 20 г.

Затова отказът от проекта е в подкрепа на българския национален интерес. Но следващата стъпка е да се поиска реална отговорност от хората, които са го създали и придвижили в настоящата му форма.

- Премиерът Борисов го нарече “балкански трик”.

- За него носят отговорност освен две последователни правителства - на Симеон Сакскобургготски и на тройната коалиция, но и български консултанти, корпоративни агенти, които са взели гигантски суми.

АЕЦ “Белене” да бъде конструирана по начин, предполагащ изключително болезнени последици върху българския национален интерес - по-малки, ако проектът не се реализира, и по-големи, ако се беше случил. Отговорността, която трябва да им бъде поискана, на практика би била единственият въздържащ механизъм подобни криминални олигархични схеми да не се повтарят в бъдеще.

- Според депутати от БСП парогазова централа в Белене щяла да ни обвърже енергийно още с Русия.

- Разбира се, че би ни обвързала. Но аз разглеждам тази цялостна оферта като начин за предлагане на компенсация, който може да се случи във времето, но може и да не се случи.

- В крайна сметка “Газпром” пак дирижира...

- Ако във времето се бяхме погрижили да имаме алтернативни източници за внос на природен газ, може би щяхме да имаме позиция, от която да преговаряме по същество. Но днес, повече от 3 г. след енергийната криза от януари 2009 г., когато Москва ни врътна кранчето, ние нямаме алтернативи. А интерконекторите със съседните на България страни, които биха ни обвързали с турски, гръцки, а и с европейски източници за внос на газ през Румъния и Сърбия, продължават да бъдат обект на разговор. Затова “Газпром” продължава да разполага с монополния ресурс да диктува цени на България.

- Какво друго можем да сторим за енергийната си независимост?

- Като държава ние функционираме в непосредствена близост и в контекста на руската енергийна стратегия. А тя включва монополизация на определени ресурси с цел извличането на икономически и политически свръхпечалби. Ние не можем да го избегнем - част сме от сферата, която е непосредствен обект на такъв руски натиск. Можем да минимизираме ефектите чрез алтернативни източници за внос на газ, също и като развиваме енергетика, която въвлеча различен тип бизнес и инвестиционни интереси. Целта е, когато с единия източник имаме несъгласие или не дай боже конфликт, да имаме алтернативи, които да поддържат енергетиката ни в сигурна цялост.

- След последните промени в кабинета как Борисов ще управлява до изборите - с по-малко експерти, с повече партийни функционери?

- Последните смени стимулираха премиера да прибегне към вариант, който предполага по-пряка политическа обвързаност на новите министри. Причината е, че в министерства като тези на икономиката и енергетиката, на здравеопазването и някои други има голям финансов ресурс, който трябва да бъде оползотворяван, а от друга - сериозен натиск в каква посока да бъде оползотворяван. В този смисъл политическото обвързване на позицията министър е средството, на което на този етап премиерът разчита, за да запази контрол и стабилност на властта. Дали това ще даде резултати, предстои да видим.

ВИЗИТКА

Роден през 1958 г.

Завършил е английска гимназия, а после социология в СУ "Св. Климент Охридски"

Доктор по социология, доцент в катедра "Политология" на СУ. Преподавател по теория на международните отношения.

Специализирал е политически науки и международни отношения във Вашингтон, Лос Анджелис, Москва и Португалия

Директор е на института за регионални и международни изследвания

Член на гражданския комитет против АЕЦ "Белене"